

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

8 päivänä toukokuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Siirtotyöläisten sosiaaliturva – Asetus (EY) N:o 883/2004 –
11 artiklan 3 kohdan e alakohta – Jäsenvaltion kansalainen, joka on palkattu merenkulkijaksi
kolmannen valtion lipun alla purjehtivalle alukselle – Muuhun jäsenvaltioon kuin työntekijän
asuinjäsenvaltioon sijoittautunut työnantaja – Sovelletavan lainsäädännön määrittäminen

Asiassa C-631/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Hoge Raad der
Nederlanden (Alankomaiden ylin tuomioistuin) on esittänyt 27.10.2017 tekemällään päätöksellä, joka
on saapunut unionin tuomioistuimeen 9.11.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

SF

vastaan

Inspecteur van de Belastingdienst,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal sekä tuomarit F. Biltgen (esittelevä tuomari),
J. Malenovský, C. G. Fernlund ja L. S. Rossi,

julkisasiamies: G. Pitruzzella,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.11.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- SF, edustajinaan V. J. de Groot ja H. Menger, conseillers fiscaux,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinnään M. K. Bulterman ja M. L. Noort,
- Kreikan hallitus, asiamiehenään E.-M. Mamouna,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään M. van Beek ja D. Martin,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.1.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.5.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 465/2012 (EUVL 2012, L 149, s. 4; jäljempänä asetus N:o 883/2004), tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat SF ja Inspecteur van de Belastingdienst (verohallinnon tarkastaja, Alankomaat; jäljempänä tarkastaja) ja joka koskee sitä, kuuluuko SF Alankomaiden yleiseen sosiaaliturvajärjestelmään ajalla 13.8.–31.12.2013.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Asetuksen N:o 883/2004 II osastossa vahvistetaan sovellettavan sosiaaliturvalainsäädännön määrittämistä koskevat säännöt, ja se sisältää kyseisen asetuksen 11–16 artiklan.
- 4 Mainitun asetuksen 11 artiklan, jonka otsikko on ”Yleiset säännöt”, sanamuoto on seuraava:

”1. Henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Kyseinen lainsäädäntö määritetään tämän osaston mukaisesti.

– –

3. Jollei 12–16 artiklasta muuta johdu,

- a) henkilö, joka on palkkatyössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana jossakin jäsenvaltiossa, on kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön alainen;
- b) virkamies on sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, johon hänen työnantajanaan toimiva hallinto kuuluu;
- c) henkilö, joka saa työttömyysetuuksia 65 artiklan mukaisesti asuinjäsenvaltionsa lainsäädännön nojalla, on kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön alainen;
- d) jäsenvaltion asevoimien palvelukseen tai siviilipalvelukseen kutsuttu tai uudelleen kutsuttu henkilö on tämän jäsenvaltion lainsäädännön alainen;
- e) muut kuin a–d alakohdassa tarkoitetut henkilöt ovat asuinjäsenvaltionsa lainsäädännön alaisia, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän asetuksen muita säännöksiä, joissa heille taataan etuuksia yhden tai useamman muun jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

4. Jäsenvaltion lipun alla merellä purjehtivalla aluksella yleensä tapahtuvaa palkkatyötä tai itsenäistä ammatinharjoittamista pidetään tätä osastoa sovellettaessa kyseisessä jäsenvaltiossa harjoitettavana toimintana. Kuitenkin jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella työskentelevä henkilö, jonka toiminnasta maksaa korvauksen yritys tai henkilö, jonka kotipaikka tai liiketoimipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, on viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jos hän asuu tässä valtiossa. – –

– –”

- 5 Asetuksen N:o 883/2004 12–16 artiklassa säädetään erityisistä säännöistä, joita sovelletaan lähetettyihin työntekijöihin (12 artikla), kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa työskenteleviin henkilöihin (13 artikla), vapaaehtoisen vakuutuksen tai valinnaisen jatkuvan vakuutuksen valinneisiin henkilöihin (14 artikla) ja unionin toimielinten sopimussuhteisiin toimihenkilöihin (15 artikla), sekä poikkeuksista mainitun asetuksen 11–15 artiklaan (16 artikla).

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 6 Latviassa asuva Latvian kansalainen SF työskenteli 13.8.–31.12.2013 stuerttina Alankomaihin sijoittautuneen yrityksen Oceanwide Offshore Services B. V:n lukuun.
- 7 SF työskenteli stuerttina Bahaman lipun alla purjehtivalla aluksella, joka purjehti tuona aikana Pohjanmeren mannerjalustan Saksalle kuuluvalla vyöhykkeellä.
- 8 Alankomaiden veroviranomaiset tekivät SF:lle osoitetun tuloveroja ja sosiaaliturvamaksuja koskevan maksuunpanopäätöksen verovuodelle 2013. SF:n kyseisestä päätöksestä tekemän oikaisupyynnön johdosta tarkastaja pysytti päätöksen vain siltä osin kuin siinä todetaan SF:n olevan velvollinen maksamaan sosiaaliturvamaksuja Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmään ajalta 13.8.–31.12.2013.
- 9 SF nosti tarkastajan päätöksestä rechtbank Zeeland-West-Brabantissa (Zeelandin ja Länsi-Brabantin alioikeus, Alankomaat) kanteen, jossa hän väitti, ettei hän kuulu mainittuun järjestelmään.
- 10 Kyseisellä tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi oli saatettu kysymys siitä, oliko SF tosiasiallisesti velvollinen maksamaan tällaisia maksuja, oli epäilyksiä tältä osin, ja se päätti esittää ennakkoratkaisukysymyksiä Hoge Raad der Nederlandenille (Alankomaiden ylin tuomioistuin).
- 11 Hoge Raad der Nederlanden katsoo, että vaikka SF:n työskentelyn kyseessä olevana aikana ei voida katsoa tapahtuneen unionin jäsenvaltion alueella, kyseisen jäsenvaltion alueeseen on kuitenkin olemassa riittävän läheinen liityntä, mikä merkitsee sitä, että asetusta N:o 883/2004 sovelletaan käsiteltävään asiaan. Kyseinen tuomioistuin katsoo myös SF:n kuuluvan kyseisen asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan.
- 12 Mainitun tuomioistuimen mukaan rechtbank Zeeland-West-Brabantissa vireillä olevassa asiassa luonteenomainen tilanne, jossa asianomainen työntekijä harjoittaa palkkatyötä kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, ei kuulu asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan a–d alakohdan eikä 4 kohdan soveltamisalaan.
- 13 Se katsoo, että tällainen tilanne voi kuitenkin kuulua asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan sen e alakohdan soveltamisalaan, jonka mukaan muihin kuin kyseisen 11 artiklan 3 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettuihin henkilöihin sovelletaan asuinjäsenvaltion lainsäädäntöä.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tältä osin, että oikeudenkäynnin kuluessa on esitetty, ettei asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohtaa voida soveltaa pääasian kaltaiseen tilanteeseen, koska komission tammikuussa 2011 antamista sosiaaliturva-alan yhteensovittamisen nykyaikaistamista – asetukset (EY) N:o 883/2004 ja (EY) N:o 987/2009 – koskevista selittävästä huomautuksista ilmenee, että kyseistä säännöstä sovelletaan ainoastaan henkilöihin, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia.
- 15 Mainittu tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei tällainen tulkinta ilmene sen kyseessä olevan säännöksen sanamuodosta, joka on yleisin ilmauksin muotoiltu lainvalintasääntö, jota sovelletaan oletusarvoisesti muihin kuin asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan a–d alakohdassa ja 12–16 artiklassa tarkoitettuihin henkilöihin.

- 16 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on lisäksi myös tuotu esiin, että vaikka asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan a alakohtaa ja 4 kohtaa ei voida soveltaa suoraan, niitä on sovellettava analogisesti niin, että ne johtavat sen jäsenvaltion lain valitsemiseen, jonne työnantaja on sijoittautunut, aivan kuten unionin tuomioistuin on todennut 29.6.1994 antamassaan tuomiossa *Aldewereld* (C-60/93, EU:C:1994:271) ja 19.3.2015 antamassaan tuomiossa *Kik* (C-266/13, EU:C:2015:188) sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 säännöksistä, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajantasaistettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 13.4.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 647/2005 (EUVL 2005, L 117, s. 1) (jäljempänä asetus N:o 1408/71). Mainitun tuomioistuimen mukaan asetuksella N:o 883/2004 käyttöön otettu lainvalintasääntöjen järjestelmä on kuitenkin täydellisempi eikä siinä ole aukkoja, joten käsiteltävässä asiassa ei ole tarpeen tukeutua mainittuun oikeuskäytäntöön.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, että asetuksen N:o 883/2004 säännösten tulkintaan liittyy edelleen epäilyksiä sovellettavan lainsäädännön määrittämiseksi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.
- 18 Hoge Raad der Nederlanden on tämän perusteella päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Minkä jäsenvaltion lainsäädäntö osoitetaan asetuksessa N:o 883/2004 sovellettavaksi tilanteessa, jossa kyse on asianomaisesta, joka a) asuu Latviassa, b) on Latvian kansalainen, c) on Alankomaihin sijoittautuneen työnantajan palveluksessa, d) työskentelee merenkulkijana, e) työskentelee Bahaman lipun alla purjehtivalla aluksella ja f) tekee tätä työtä Euroopan unionin alueen ulkopuolella?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohtaa tulkittava siten, että pääasian kaltainen tilanne, jossa henkilö, joka työskentelee jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan lukuun merenkulkijana kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, joka purjehtii Euroopan unionin alueen ulkopuolella, säilyttää asuinpaikkansa kotijäsenvaltiossaan, kuuluu mainitun säännöksen soveltamisalaan, jolloin sovellettava kansallinen lainsäädäntö on kyseisen henkilön asuinjäsenvaltion lainsäädäntö.
- 20 Aluksi on muistutettava, että silloin kun henkilö kuuluu asetuksen N:o 883/2004 henkilölliseen soveltamisalaan, sellaisena kuin se on määritelty tämän asetuksen 2 artiklassa, sen 11 artiklan 1 kohdassa muotoiltu yhden lainsäädännön alaisuutta koskeva sääntö on lähtökohtaisesti merkityksellinen, ja sovellettava kansallinen lainsäädäntö määritetään asetuksen II osaston säännösten mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2015, *Kik*, C-266/13, EU:C:2015:188, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 25.10.2018, *Walltopia*, C-451/17, EU:C:2018:861, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 21 Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevalla ajalla SF säilytti asuinpaikkansa kotijäsenvaltiossaan eli Latviassa ja työskenteli toiseen jäsenvaltioon eli Alankomaihin sijoittautuneen työnantajan lukuun merenkulkijana kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, joka purjehti unionin alueen ulkopuolella.

- 22 Unionin tuomioistuin on tältä osin jo todennut, että yksinomaan se seikka, että työntekijä tekee työtä unionin alueen ulkopuolella, ei ole riittävä, jotta työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia unionin oikeuden sääntöjä ja muun muassa asetusta N:o 883/2004 voitaisiin jättää soveltamatta, jos työsuhte säilyttää riittävän läheisen liittynän kyseiseen alueeseen (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2015, Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 23 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kyseisen työsuhteen riittävän läheinen liityntä unionin alueeseen perustuu muun muassa siihen, että jäsenvaltiossa asuva unionin kansalainen on otettu palvelukseen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen yritykseen, jonka lukuun hän työskentelee (tuomio 19.3.2015, Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 24 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen katsoman tavoin tästä seuraa, että vaikka SF työskenteli käsiteltävässä asiassa unionin alueen ulkopuolella, kyseessä olevalla työsuhteella säilyi riittävän läheinen liityntä kyseiseen alueeseen, koska SF säilytti asuinpaikkansa Latviassa kyseessä olevana aikana ja koska hänen työnantajansa sijoittautumispaikka sijaitsi Alankomaissa.
- 25 Pääasian kaltaisen tilanteen on täten katsottava kuuluvan asetuksen N:o 883/2004 soveltamisalaan, ja pääasiaan sovellettava kansallinen lainsäädäntö on tämän johdosta määritettävä mainitun asetuksen II osaston säännösten mukaisesti.
- 26 Käsiteltävässä asiassa on riidatonta, ettei SF:n kaltainen henkilö kuulu asetuksen N:o 883/2004 12–16 artiklassa säädettyjen niiden erityisten sääntöjen alaan, jotka koskevat lähetettyjä työntekijöitä, kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa työskenteleviä henkilöitä, vapaaehtoisen tai valinnaisen vakuutuksen valinneita henkilöitä taikka unionin toimielinten sopimussuhteisia toimihenkilöitä.
- 27 Asianomainen henkilö ei myöskään ole asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan a–d alakohdassa säädettyissä tilanteissa, jotka koskevat jäsenvaltiossa palkkatyössä olevia henkilöitä, virkamiehiä, työttömyysetuuksia saavia henkilöitä taikka henkilöitä, jotka on kutsuttu tai uudelleen kutsuttu jäsenvaltion asevoimien palvelukseen tai jotka suorittavat siviilipalvelusta jäsenvaltiossa.
- 28 Lisäksi on niin, että koska SF työskenteli kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, hän ei kuulu myöskään asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 4 kohtaan sisältyvän sen pääsäännön alaan, jonka mukaan merenkulkijoiden osalta sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka lipun alla alus purjehtii (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2015, Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, 56 kohta).
- 29 Siitä, voidaanko asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohtaa soveltaa pääasian kaltaisessa tilanteessa, on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tulkittamiseksi on otettava huomioon sen sanamuodon lisäksi sen asiayhteys sekä sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on (tuomio 15.10.2014, Hošťická ym., C-561/13, EU:C:2014:2287, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.9.2018, González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ja myös kyseisen säännöksen syntyhistoriasta voi ilmetä sen tulkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja (tuomio 3.10.2013, Inuit Tapiriit Kanatami ym. v. parlamentti ja neuvosto, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdasta ilmenee, että ”muut kuin a–d alakohdassa tarkoitettut henkilöt ovat asuinjäsenvaltionsa lainsäädännön alaisia, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän asetuksen muita säännöksiä, joissa heille taataan etuuksia yhden tai useamman muun jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti”.
- 31 Kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 34 ja 35 kohdassa, kyseisen säännöksen sanamuodon mukaisesta tarkastelusta ilmenee unionin lainsäätäjän käyttäneen yleisiä ilmaisuja, muun muassa ilmaisuja ”muut – – henkilöt” ja ”sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän asetuksen muita

säännöksiä”, jotta kyseisen 11 artiklan 3 kohdan e alakohda olisi luonteeltaan jäännössääntö, jota on tarkoitus soveltaa kaikkiin henkilöihin, joiden tilannetta ei ole nimenomaisesti säännelty mainitun asetuksen muissa säännöksissä, ja jolla on tarkoitus luoda täydellinen järjestelmä sovellettavan lainsäädännön määrittämistä varten.

- 32 Tämän säännöksen sanamuodossa ei myöskään säädetä sen soveltamisalan rajoittamisesta henkilöihin, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia.
- 33 Asetuksen N:o 883/2004 tavoitteiden osalta on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 883/2004 II osaston säännökset, joihin myös sen 11–16 artikla kuuluvat, muodostavat täydellisen ja yhtenäisen lainvalintasääntöjen kokonaisuuden ja näillä säännöksillä pyritään paitsi estämään useampien kansallisten lainsäädäntöjen samanaikainen soveltaminen ja tästä mahdollisesti aiheutuvat vaikeudet, niillä pyritään myös estämään se, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvan tarjoamaa suojaa siitä syystä, ettei heihin voitaisi soveltaa mitään lainsäädäntöä (tuomio 14.6.2016, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, C-308/14, EU:C:2016:436, 64 kohta ja tuomio 25.10.2018, Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Unionin tuomioistuin on todennut etenkin asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdasta, että sen ainoana tarkoituksena on, ellei tämän asetuksen 12–16 artiklasta muuta johdu, määrittää se kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan mainitun 11 artiklan 3 kohdan a–e alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa oleviin henkilöihin (tuomio 25.10.2018, Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Unionin tuomioistuin on tosin todennut, että asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdtaa sovelletaan muun muassa henkilöihin, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia (ks. vastaavasti tuomio 14.6.2016, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, C-308/14, EU:C:2016:436, 63 kohta).
- 36 On kuitenkin niin, kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 44 ja 45 kohdassa, että asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdan rajoittava tulkinta, joka rajaisi kyseisen säännöksen soveltamisalan ainoastaan henkilöihin, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia, saattaisi jättää henkilöt, jotka eivät kuulu kyseisen 11 artiklan 3 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettuihin tilanteisiin eivätkä asetuksen N:o 883/2004 muiden säännösten soveltamisalaan, ilman sosiaaliturvan tarjoamaa suojaa heihin sovellettavan lainsäädännön puuttuessa.
- 37 Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdan syntyhistoriasta, joka liittyy asetuksen N:o 1408/71 sääntöjen nykyaikaistamiseen ja yksinkertaistamiseen, on todettava, kuten myös julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 49 kohdassa, että kyseisellä säännöksellä korvattiin asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohda, jossa säädettiin, että ”henkilö, johon jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta ilman, että toisen jäsenvaltion lainsäädäntö tulee sovellettavaksi häneen jonkin tämän kohdan edellä olevassa alakohdassa säädettyjen sääntöjen mukaisesti, kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön piiriin, jonka alueella hän asuu –”.
- 38 Tässä yhteydessä on muistutettava, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklaa ja etenkin sen 2 kohdan f alakohdtaa tulkittiin laajasti, jotta ne vastaisivat sillä lainsäädännöllä, jonka osa ne ovat, tavoiteltua päämäärää, joka on sen välttäminen, että kyseisen asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvan tarjoamaa suojaa siitä syystä, ettei minkään maan lainsäädäntöä voida soveltaa heihin (ks. vastaavasti tuomio 11.6.1998, Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, 40 kohta).
- 39 Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdassa pyritään samaan tavoitteeseen, ja koska kyseisen säännöksen sanamuoto on ilmaisuiltaan asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan ilmaisuja laajempi siltä osin kuin se koskee nimenomaan henkilöitä, jotka ovat tilanteessa, joka ei kuulu mainitun asetuksen muiden säännösten alaan, kyseistä säännöstä ei voida tulkita rajoittavasti.

- 40 Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohtaa on näin ollen tulkittava siten, että sitä sovelletaan kaikkiin henkilöihin, joita ei ole mainittu kyseisen säännöksen a–d alakohdassa, eikä ainoastaan henkilöihin, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia.
- 41 Kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 50 kohdassa, tätä tulkintaa ei voida kyseenalaistaa tämän tuomion 14 kohdassa mainituilla komission selittäville huomautuksilla eikä sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista käsittelevän hallintotoimikunnan laatimalla ja hyväksymällä Euroopan unionissa (EU), Euroopan talousalueella (ETA) ja Sveitsissä sovellettavasta lainsäädännöstä laaditulla käytännön oppaalla, joka on julkaistu joulukuussa 2013. Vaikka nämä asiakirjat ovat hyödyllisiä välineitä asetuksen N:o 883/2004 tulkitsemiseksi, niillä ei ole sitovaa vaikutusta eivätkä ne täten voi sitoa unionin tuomioistuinta kyseisen asetuksen tulkinnassa.
- 42 Edellä esitetyn perusteella pääasian kaltaista tilannetta säännellään asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdalla, jonka mukaan sovellettava kansallinen lainsäädäntö on asianomaisen henkilön asuinjäsenvaltion lainsäädäntö.
- 43 Tätä toteamusta ei voida asettaa kyseenalaiseksi sillä seikalla, johon Alankomaiden hallitus on vedonnut istunnossa ja jonka mukaan tietyt jäsenvaltiot asettavat asianomaisen henkilön kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään kuulumisen edellytykseksi sen, että tämä henkilö on palkkatyössä kyseisen jäsenvaltion alueella, mistä syystä pääasian kaltaisessa tilanteessa on mahdollista, ettei asianomainen henkilö kuulu mihinkään sosiaaliturvajärjestelmään ja hän jää ilman sosiaaliturvan tarjoamaa suojaa.
- 44 Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ei nimittäin käy ilmi, että asianomaisen henkilön asuinjäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä säädettäisiin tällaisesta edellytyksestä.
- 45 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee joka tapauksessa, että vaikka kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä määritetään edellytykset oikeudelle liittyä sosiaaliturvajärjestelmään, jäsenvaltioiden on tällaisia edellytyksiä vahvistaessaan kuitenkin noudatettava voimassa olevia unionin oikeuden säännöksiä. Etenkin asetuksessa N:o 883/2004 säädetyt lainvalintasäännöt velvoittavat jäsenvaltioita ehdottomasti, eikä näillä siis ole mahdollisuutta ratkaista sitä, missä määrin on sovellettava niiden omaa tai jonkin toisen jäsenvaltion lainsäädäntöä (ks. vastaavasti tuomio 25.10.2018, Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, 47 ja 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 46 Edellytykset oikeudelle liittyä sosiaaliturvajärjestelmään eivät siis voi johtaa siihen, että kyseessä olevan lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jätetään henkilöt, joihin kyseistä lainsäädäntöä voidaan soveltaa asetuksen N:o 883/2004 nojalla (tuomio 25.10.2018, Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 47 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että pääasian kaltainen tilanne, jossa henkilö, joka työskentelee jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan lukuun merenkulkijana kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, joka purjehtii unionin alueen ulkopuolella, säilyttää asuinpaikkansa kotijäsenvaltiossaan, kuuluu mainitun säännöksen soveltamisalaan, jolloin sovellettava kansallinen lainsäädäntö on kyseisen henkilön asuinjäsenvaltion lainsäädäntö.

Oikeudenkäyntikulut

- 48 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, sellaisena kuin se on muutettuna 22.5.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 465/2012, 11 artiklan 3 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että pääasian kaltainen tilanne, jossa henkilö, joka työskentelee jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan lukuun merenkulkijana kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, joka purjehtii Euroopan unionin alueen ulkopuolella, säilyttää asuinpaikkansa kotijäsenvaltiossaan, kuuluu mainitun säännöksen soveltamisalaan, jolloin sovellettava kansallinen lainsäädäntö on kyseisen henkilön asuinjäsenvaltion lainsäädäntö.

Allekirjoitukset